

Matija Tomc
KORAČNICA v G-duru
Ana Marie Gradišar, orgle
mentor Luka Gojkošek

Glasbena šola v Zavodu sv. Stanislava

MARIJA JE PO POLJU ŠLA (Karel Širok)

Neža Križnar, sopran
Luka Gojkošek, orgle
mentorica Barbara Tišler

Ivan Hribovšek

MOLITEV

recitator Jan Triler

Jernej Grlj (1999)

KRIŽEV POT (odlomki)

recitatorji Jera Krečič, Karolina Marc, Jan Triler

Vilko Ukmar

INTONACIJA št. 2

Klara Svetina, orgle
mentor Luka Gojkošek

Alojzij Mav (1898–1977)

MEHKO ČEZ HRIB IN PLAN

(priredil Damijan Močnik)

Amalija Cotman, sopran
Mirjam Šolar, violina
Klara Svetina, orgle
mentorja Marta Močnik Pirc, Luka Gojkošek

ŽALNA KORAČNICA

Ana Marie Gradišar, orgle
mentor Luka Gojkošek

Anton Vodnik

MOGOČE

recitatorica Karolina Marc

Janez Remic (1921–1945)

TIHA PESEM

recitator Jan Triler

Alojzij Mav

JAZ SEM OTROK MARIJIN

Neža Križnar, sopran
Mana Križnar, sopran
Karolina Marc, alt
mentorica Barbara Tišler

Damijan Močnik

AVE MARIA

Petra Skubic, sopran
Mirjam Šolar, violina
Luka Gojkošek, orgle
mentorica Barbara Tišler

LITERARNO-GLASBENI RECITAL

»Več kot slutiš, nosiš v sebi«

Dvorana Matije Tomca
cerkev sv. Stanislava
Kregarjeva galerija št. 2

SNEMANJE IN MONTAŽA
Metod Trajbarič

MAREC 2021

Program

Matija Tomc (1899–1986)

LAHKIH NOG NAOKROG, PESMICA

Lisbeth Marija Grčar, klavir
mentor Miha Klemenc

LUŠTNO JE VIGRED (koroška narodna)

Lovro Zupanc Kovač, tenor
Primož Bratina, klavir
mentorica Marta Močnik Pirc

USPAVANKA

Andrej Kostič, klavir
mentorica Mateja Valič Presetnik

Eva Kržišnik (1997)

NAVDIH

recitatorka Jera Krečič

Ana Marija Jevšenak (2000)

VRTINEC

recitatorka Karolina Marc

Janko Moder (1914–2006)

MAGISTRALE

recitator Jan Triler

Tine Bec (1993)

PRAVLJICA

Maša Vintar, violina
Nadja Vodišek, klavir
mentorica Mirjam Šolar

NAJINA NOČ (Feri Lainšček)

Kristina Sadar, sopran
Primož Bratina, klavir
mentorica Marta Močnik Pirc

Ivan Hribovšek (1923–1945)

POJOČA DEKLICA

recitatorki Jera Krečič, Karolina Marc

Jože Udovič (1912–1986)

MALA NOČNA GLASBA

recitator Jan Triler

Marij Kogoj (1892–1956)

V SAMOTI

Zala Koklič, klavir
mentor Miha Klemenc

FRAGMENT IZ KRALJA OJDIPA (Sofoklej, prevedel Franc Omerza)

Andraž Fink, bariton
Primož Bratina, klavir
mentorica Marta Močnik Pirc

Vilko Ukmar (1905–1991)

IMPROMPTUS

Anamarija Mihovec, violončelo
Nadja Vodišek, klavir
mentorica Barbara Jager

Anton Vodnik (1901–1965)

SAMOTA BLESTENJE JE

recitatorka Karolina Marc

Jože Udovič

SPUSTI PTICE ŽELJA

recitatorka Jera Krečič

Vilko Ukmar

ROMANCA, SLAVČKI (Srečko Kosovel)

Filip Suhadolc, bariton
Primož Bratina, klavir
mentorica Barbara Tišler

ŠTIRJE GLASBENI VERZI

ZA FLAVTO IN KLAVIR, 1. stavek

Zala Klavs, flavta
Miha Klemenc, klavir
mentorica Annemarie Glavič

Katarina Gomboc (1993)

V TEBI JE TOLIKO LEPIH BESED

recitatorka Karolina Marc

Jože Udovič

IŠČEM TE BESEDE

recitatorji Jera Krečič, Karolina Marc, Jan Triler

IN VENDAR

recitatorka Jera Krečič

Damijan Močnik (1967)

OSTRI RITMI (Srečko Kosovel)

Andraž Fink, bariton
Primož Bratina, klavir
mentorica Marta Močnik Pirc

MED TISOČI BI TE SPOZNALA (Mila Kačič)

Petra Skubic, sopran
Barbara Jager, violončelo
mentorica Barbara Tišler

Literarno-glasbeni utrip škofovih zavodov

Kulturno življenje v predvojnem zavodu je bilo bogato in na visoki ravni. Želja ustanovitelja zavoda, škofa Antona Bonaventure Jegliča, je bila, naj se v zavodu intenzivno goji glasba. Bogato glasbeno življenje je dalo mnogo talentov, ki so se uveljavili v širšem slovenskem prostoru. Glasbeni vzgojitelj v prvih treh desetletjih je bil karizmatični profesor češkega rodu Vojteh Hybášek. Dijake je učil cerkveno in šolsko petje, violino, klavir, orgle, harmonij, seznanil jih je z glasbeno teorijo, harmonijo in zgodovino, vodil je mešani (sopran in alt so peli dečki do mutacije) in moški zbor. Ustanovil je dijaški orkester, katerega člani so igrali po več inštrumentov. Posebno skrb je posvetil glasbenemu arhivu. Iz njegove šole so izšli pomembni dirigenti in skladatelji: Alojzij Mav, Matija Tomc, Vilko Ukmar in Venčeslav Snoj. Tomc se je po končanem študiju na Dunaju leta 1930 pridružil Hybášku kot glasbeni suplent in dve leti pozneje kot profesor glasbe. Delo sta si razdelila tako, da je Hybášek vodil orkester, Tomc pa cerkveno in šolsko petje. Po Hybáškovi upokojitvi je Tomc v celoti prevzel njegovo delo. Večino svojih najboljših skladb, nastalih pred drugo svetovno vojno, je napisal prav za gimnazijski zbor in jih z njim tudi krstno izvedel. Zbor in orkester sta nastopala na šolskih in koncertnih nastopih, ob raznih visokih obiskih, ob pomembnih jubilejih škofa Jegliča, ob državnih in šolskih praznikih, pa tudi pri dramskih predstavah. Med najbolj odmevnimi sta bili *Oresteja* (1920) in *Kralj Ojdip* (1921). Zavodski zbor so poznali tudi po pogostih nastopih na radijskih valovih, saj je ljubljanski radio večkrat prenašal svete maše iz zavodske kapele.

Dijaki so imeli tudi na literarnem področju močno spodbudo med svojimi profesorji in prefekti. Zaznamovali so jih predvsem Anton Breznik, Jakob Šolar in Franc Omerza. Literarna ustvarjalnost se je odražala pri literarnem in dramskem krožku, revijalnem življenju in odrskih postavitvah. Dijaki so skrbeli za svoje literarne rokopisne liste: nižješolci so izdajali literarno glasilo *Jutranja zarja*, višješolci pa so leta 1910/11 v zavod iz Alojzijevišča prenesli *Domače vaje*. Izhajale so mesečno v enem izvodu (rokopisni list, A4 format); vsebinsko so se zgledovale po drugih literarnih revijah, npr. *Domu in svetu*, v njih so bila objavljena prozna in pesniška besedila, eseji, članki različnih znanstvenih področij, prevodi, ocene literarnih, likovnih in drugih umetniških del in tudi nekaj skladb. Literarni prispevki kot tudi risbe in ilustracije v *Domačih vajah* so slogovno sledili sodobni ustvarjalnosti na Slovenskem. Po letu 1914/15 je opaziti vzpon kakovosti (osrednji pesnik in urednik je bil Anton Vodnik, sodelovali so še pesnik Tine Debeljak, ilustrator Anton Kralj, likovni kritik Vavpotič in glasbenika Alojzij Mav in Matija Tomc) in zahteven estetski nivo so ohranile tudi v dvajsetih letih (ključni sodelavci so bili poleg Tineta Debeljaka še Lino Legiša in Tine Orel ter ilustrator Stane Kregar); v začetku tridesetih let jim je dal močan pečat pesnik Jože Udovič, tretji vrh pa so dosegle konec tridesetih let, ko je bil urednik Janez Remic, med ključnimi sodelavci pa so bili še Ivan Hribovšek, Jože Brejc, Janez Tominec in Janez Klarič; pripravili so »večer sodobne zavodske lirike« in »večer višješolskega zavodskega pripovedništva«. Zadnji vzpon je bil povezan z razgibanim kulturnim življenjem v tedanjem zavodu, ki pa ga je nato prekinila druga svetovna vojna.

Z osamosvojitvijo Slovenije je nastala možnost ponovne ustanovitve Zavoda sv. Stanislava. Bogata kulturna dediščina predvojnega zavoda je dragocena zapuščina, ki nam je zaupana in iz katere lahko ustvarjalno živimo. O tem pričajo tudi oživiljene *Domače vaje* na Škofijski klasični gimnaziji in bogata kulturna ustvarjalnost v vseh zavodskih enotah. V javnosti so najbolj odmevni nastopi zborov in koncerti glasbene šole.

O avtorjih

Alojzij Mav (1898–1977), duhovnik in skladatelj, je leta 1919 maturiral na Škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu, kjer je dobil tudi osnovno glasbeno izobrazbo. Poleg petja se je učil violino, klavir, harmonij, klarinet in čelo. Vpisal se je na teološko fakulteto in leta 1920, po prvem letu študija, vstopil v Misijonsko družbo, med lazariste. Po noviciatu je nadaljeval bogoslovni študij, junija 1924 pa je bil posvečen v duhovnika. Najprej je služboval pri sv. Jožefu nad Celjem, po šestih letih delovanja v Sloveniji pa so ga predstojniki poslali na Čukarico v Beograd. Tam je zašel v nesporazum z vodstvom lazaristov in po prestani kazni leta 1938 prišel v Ljubljano, kjer je bil nato organist in dirigent v župnijski cerkvi Marijinega oznanjenja. Komponiral je že v dijaških letih in se pozneje učil harmonijo in kompozicijo pri Stanku Premrlu. Pisal je cerkvene in zborovske skladbe pa tudi scensko glasbo. V letih trpljenja je ustvaril nekaj najlepših pesmi, med njimi *Marija, mati moja*, za mnoge pesmi je napisal tudi besedila. Njegove lepe melodije so pogosto blizu ljudskemu tonu.

Matija Tomc (1899–1986), duhovnik in skladatelj, se je sprva šolal v Novem mestu, kjer se je v prvem razredu gimnazije učil harmonij, violino in klavir pri Ignaciju Hladniku. V drugi letnik gimnazije je prišel na Škofijsko klasično gimnazijo v Šentvid. Igral je violo in rog, pozneje tudi orgle. Po maturi leta 1920 je vstopil v bogoslovje, kjer je vodil več pevskih sestavov. Posvečen je bil leta 1923 in zatem postal kaplan v Mokronogu. Jeseni 1925 je prevzel delo vzgojitelja v Zavodu sv. Stanislava in tam vodil pevski zbor. Pozneje se je odločil za študij kompozicije in orgel na Dunaju. Po vrnitvi je bil od leta 1930 do 1945 profesor na Škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu in na Klasični gimnaziji v Ljubljani. Po ukinitvi gimnazije je še eno leto ostal v Ljubljani, potem pa je odšel v Domžale. Poučeval je orgle na konservatoriju in na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Leta 1948 je prenehal s pedagoškim delom, nato je bil vse do leta 1973 župnik v Domžalah. Pisal je cerkveno in posvetno glasbo. V svoja dela je vpletal ljudske motive in se pri cerkvenih oblikah odmaknil od ceciljanstva. Njegov opus obsega maše, rekvieme, oratorije, številne sakralne pesmi za liturgično rabo in zajetno zbirko skladb za orgle. Napisal je sedem kantat, najpomembnejše so *Slovenski božič* (1940), *Križev pot* (1942) in *Stara pravda* (1956). Leta 1947 je napisal opero *Krst pri Savici*. Je tudi avtor številnih skladb za instrumente s spremljavo klavirja, simfonični orkester in razne zborovske sestave.

Vilko Ukmar (1905–1991), skladatelj in muzikolog, je leta 1923 maturiral na Škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu. Tudi njega je pritegnilo zavodsko glasbeno življenje. Vzporedno s študijem na pravni fakulteti je nadaljeval s študijem na ljubljanskem konservatoriju, nato se je izpopolnjeval na Dunaju in na Glasbeni akademiji v Zagrebu, kjer je diplomiral leta 1934. Kljub temu da je bil tudi diplomirani pravnik, je do konca ostal zvest svojemu glasbenemu poslanstvu. Na konservatoriju je poučeval zgodovino glasbe, bil je direktor ljubljanske opere, profesor glasbene zgodovine in kompozicije na ljubljanski Akademiji za glasbo in Filozofski fakulteti v Ljubljani. Leta 1967 je za balet *Godec* dobil Prešernovo nagrado. Njegov slog izhaja iz pozne romantike, v njegovih delih se kaže vpliv impresionizma, ki se preusmeri v ekspresionizem. Uporabljal je tudi dodekafonsko tehniko, kar pa ni občutno spremenilo njegovega sloga. Bil je izrazit lirik, prizadeval si je za iskreno izpoved duševnih doživetij in izkazoval največjo pozornost vsebinskemu momentu.

Skladatelj **Marij Kogoj (1892–1956)** je eden redkih predstavnikov slovenske glasbene avantgarde in ekspresionizma. Sprva je bil samouk, formalno glasbeno izobrazbo je nato dobil pri Franzu Schrekerju in Arnoldu Schönbergu. Deloval je kot glasbeni kritik in korepetitor v ljubljanski operi. Njegova glasbena govorica je edinstvena mešanica elementov pozne romantike, atonalnih prvin in svobodne tonalnosti. Za vrhunec njegovega opusa velja opera *Črne maske*, v svojem poznem obdobju pa se je vračal k neoklasicističnemu izrazu.

Samospjev *Fragment* izvira iz *Zborov k Sofoklejevemu Kralju Ojdipu*, ki so jih junija 1921 izvedli na dijaški predstavi Škofijske klasične gimnazije, s katero so počastili god ustanovitelja zavoda Antona Bonaventure Jegliča, in klavir je igral sam Kogoj. Praizvedbi *Kralja Ojdipa* in leto prej *Oresteje* v slovenskem prevodu Franca Omerze, ki je igri tudi režiral, sta postavili Zavod sv. Stanislava v središče takratne slovenske kulture.

Skladatelj **Damijan Močnik (1967)** je od leta 1993 zborovodja, glasbeni pedagog in vodja glasbenih dejavnosti na Škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu. Leta 1991 je diplomiral iz kompozicije na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Pozneje se je večkrat izpopolnjeval v tujini, tudi pri Ericu Ericsonu. Posveča se predvsem zborovski sakralni glasbi, komponira tudi orkestralno glasbo in druga dela. Njegove skladbe prepevajo zbori širom sveta. Za svoje delo je prejel številne domače in mednarodne nagrade. Njegov glasbeni izraz temelji na inovativnih ritmičnih in melodičnih idejah, ki mu dovoljujejo ustvarjanje različnih polifonih, politonalnih in polikordalnih struktur. Melodije pogosto kažejo korenine v gregorianiki in slovenski ljudski glasbi.

Samospjev *Ostri ritmi* na besedilo Srečka Kosovela je napisal leta 2008 za nekdanjega dijaka Martina Logarja, ki je s skladbo nastopil na Tekmovanju mladih slovenskih glasbenikov, samospjev *Med tisoči bi te spoznala* na besedilo Mile Kačič pa leta 2009 za nekdanjo dijakinjo Kristino Bitenc, za diplomski koncert na Kraljevem konservatoriju v Haagu. *Ave Maria* je nastala leta 2004 za poroko njegove sestre Marte.

Skladatelj **Tine Bec (1993)** je od jeseni 2017 zborovodja, korepetitor in učitelj vokalne tehnike na Škofijski klasični gimnaziji, od septembra 2020 pa tudi učitelj glasbe in zborovodja na Osnovni šoli Alojzija Šuštarja ter učitelj nauka o glasbi, solfeggia in malega godalnega orkestra na Glasbeni šoli v Zavodu sv. Stanislava. Na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana je maturiral iz glasbenega stavka in klavirja ter na tamkajšnji glasbeni šoli zaključil višjo stopnjo solopetja. Na Akademiji za glasbo je leta 2016 diplomiral iz kompozicije in glasbene teorije, leta 2018 pa je magistriral iz glasbeno-teoretske pedagogike. S slovenskimi zbori in vokalnimi zasedbami sodeluje kot zborovodja, pevec, učitelj vokalne tehnike, korepetitor in skladatelj. Kot skladatelj se je uveljavil predvsem v vokalni in vokalno-instrumentalni glasbi, njegov širši repertoar pa obsega skladbe in aranžmaje za simfonične, pihalne in godalne orkestre ter za različne komorne sestave. Njegove skladbe so bile večkrat nagrajene, izvajajo jih po Sloveniji in v tujini.

Anton Vodnik (1901–1965), pesnik in esejist, je leta 1920 maturiral na Škofijski klasični gimnaziji, nato je študiral umetnostno zgodovino in doktoriral leta 1927. Urejal je revijo *Križ na gori*. Kot urednik je bil zaposlen pri Jugoslovanski knjigarni in pri Mohorjevi družbi, po vojni pa pri Državni založbi Slovenije. Bil je duhovni vodja nove mladokatoliške generacije, nanjo je močno vplival z zgodnjima pesniškima zbirkami *Žalostne roke* (1922) in *Vigilije* (1923). Pozneje so izšle še zbirke *Skozi vrtove* (1941), *Srebrni rog* (1948), *Zlati krogi* (1952), *Glas tišine* (1959) in *Sončni mlini* (1964). S članki in esejji je sodeloval v *Križu na gori* in *Domu in svetu*.

Jože Udovič (1912–1986), pesnik, pisatelj, esejist in prevajalec, je na Škofijski klasični gimnaziji maturiral leta 1932. Na ljubljanski univerzi je študiral slavistiko in diplomiral leta 1940. Med vojno se je aktivno udeležil narodnega odpora zoper okupacijo. Odpeljali so ga v italijansko taborišče Gonars, po italijanski kapitulaciji pa je odšel v partizane in delal v Znanstvenem inštitutu na Rogu. Po vojni je živel kot svobodni umetnik. Izdal je tri pesniške zbirke: *Ogledalo sanj* (1961), *Darovi* (1975) in *Oko in senca* (1982). Objavil je vrsto novel, ki so po njegovi smrti izšle pod naslovom *Spremembe* (1991). Napisal je veliko esejev in spremnih študij k avtorjem, ki jih je prevajal iz svetovne književnosti, a so doslej izšli le v izboru pod naslovom *Brazda na vodi* (1993).

Janez Remic (1921–1945), pesnik in kritik, je na Škofijski klasični gimnaziji maturiral leta 1940, nakar se je vpisal na ljubljansko univerzo in študiral klasično filologijo. Ko so Nemci okupirali Gorenjsko, se je odločil za študij na Dunaju, kjer je zbiral slovenske študente in leta 1944 začel izdajati ilegalno literarno glasilo. Sredi leta je bil mobiliziran v nemško vojsko, konec marca 1945 pa se je pridružil gorenjskim domobrancem. Bil vrnjen iz Vetrinja in ubit junija 1945 v bližini Slovenj Gradca. Pesmi je objavljale samo v *Domačih vajah*, medtem ko je njegova literarna zapuščina verjetno uničena. Kot kritik je sodeloval v Kocbekovem *Dejanju*. Na Dunaju se je študijsko ukvarjal s Platonom in o njem pripravljale disertacijo.

Pesnik **Ivan Hribovšek (1923–1945)** je obiskoval Škofijsko klasično gimnazijo in Državno klasično gimnazijo v Ljubljani. Med okupacijo je leta 1943 maturiral v Beljaku, nato pa je študiral klasično filologijo na Dunaju. Da bi se izognil vpoklicu v nemško vojsko, se je decembra 1944 pridružil gorenjskim domobrancem in se maja 1945 umaknil na Koroško. Bil je vrnjen in verjetno junija 1945 umorjen v Kočevskem Rogu. Leta 1944 je na Dunaju uredil rokopisno zbirko *Pesmi* Marjana Gostiše. Prvi natis je doživel v Buenos Airesu, kjer je njegove pesmi pod naslovom *Pesem naj zapojem* leta 1965 izdal Tine Debeljak. V domovini so njegove pesmi, kakor jih je Hribovšek sam uredil, prvič izšle leta 1991, izbor celotnega pesništva pod naslovom *Himna večeru* pa leta 1993.

Janko Moder (1914–2006), pesnik in prevajalec, je leta 1933 maturiral na Škofijski klasični gimnaziji. Po končanem študiju slavistike je poučeval na gimnaziji v Ljubljani. Hkrati je delal pri Mohorjevi družbi in v Državnem gledališču v Ljubljani. Leta 1945 je bil devet mesecev zaprt v ljubljanskih zaporih. Tam je spesnil sonetni venec sonetnih vencev *Sla spomina*. Po letu 1954 je bil prevajalec v svobodnem poklicu, več let predavatelj na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo, urednik pri Cankarjevi založbi, jezikovni svetovalec in lektor pri Mohorjevi družbi, Mladinski knjigi in Mestnem gledališču ljubljanskem. Je avtor številnih jezikovnih razprav, člankov in radijskih oddaj. Kot član jezikovnih komisij pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je sodeloval pri vseh izdajah Slovenskega pravopisa in bil član jezikovnega razsodišča. Urejal je razne knjižne zbirke, med njimi zbirko *Nobelovci*, in sestavil tudi *Leksikon nobelovcev*. Bil je soustanovitelj in predsednik Društva slovenskih književnih prevajalcev. Prevajal je iz več kakor 20 jezikov. Izšlo je preko 500 njegovih knjižnih prevodov in čez 200 govorno izvedenih gledaliških in radijskih del. Dobil je Sovretovo nagrado in več nagrad iz tujine, med njimi nagrado kralja Olafa za prevode iz norveščine in nagrado Martinusa Nijhofa za prevode iz nizozemščine. Bil je častni član Slavističnega društva Slovenije in Društva slovenskih književnih prevajalcev.

Eva Kržišnik, Ana Marija Jevšenak, Katarina Gomboc in Jernej Grlj so v času šolanja na Škofijski klasični gimnaziji s svojim pesniškim ustvarjanjem sodelovali pri literarnem glasilu *Domače vaje* in na različnih literarnih natečajih; Katarina in Jernej sta bila tudi dobitnika Župančičeve frulice za najboljšega srednješolskega pesnika. Katarina Gomboc Čeh je leta 2017 zmagala na Festivalu mlade literature Urška, izdala je pesniški zbirki *Negotovosti navkljub* (JSKD) in *Naselili smo se v tkanine* (Topolo).